

Sygn. akt X Ga 188/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu X Wydział Gospodarczy Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Chojnacki

Sędziowie: SSO Ewa Kaźmierczak del. SSR Alicja Zarzecka

Protokolant: st. sekr. sąd. Sylwia Wawrzyniak

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r., w P.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej V. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 22 listopada 2013 r. sygn. akt V GC 487/13/2

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie 1 powództwo oddała,

b) w punkcie 2 zasądza od powoda na rzecz rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu,

II. kosztami procesu w instancji odwoławczej obciąża powoda i na tej podstawie zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.726 zł.

/-/ E. K. /-/ T. C. /-/ A. Z.

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. kwoty 10.514,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2.11.2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwu powód podał, że zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia OC koparki oraz umowę ubezpieczenia mienia budowlanego od wszystkich ryzyk. W dniu 1.10.2011r. wykonując prace ziemne koparką, pracownik powoda zerwał kabel dalekosiężny biegnący wzdłuż linii kolejowej. Szkoda została następnie usunięta przez (...) sp. z o.o., która obciążyła powoda za naprawę tego kabla kwotą 10.514,86 zł. Powód po zapłaceniu tej kwoty, obecnie domaga się jej zwrotu od pozwanego jako ubezpieczyciela.

Dnia 5.06.2013r. w sprawie wydany został nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, przeciwko któremu pozwany wniósł w terminie sprzeciw.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany kwestionował istnienie adekwatnego związku przyczynowo – skutkowego pomiędzy ruchem koparko-ładowarki jako pojazdu mechanicznego, a uszkodzeniem kabla. Podniósł ponadto, że szkoda nie miała związku z ruchem pojazdu i powinna być likwidowana w ramach dobrowolnej umowy ubezpieczenia z tytułu prowadzonej działalności przedsiębiorstwa.

Wyrokiem z 22.11.2013r., Sąd Rejonowy w Lesznie Wydział V Gospodarczy uwzględnił żądanie pozwu.

Podstawę orzeczenia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego.

Dnia 23.05.2011r., powód zawarł z pozwaną umowę ubezpieczenia maszyn budowlanych (w tym koparko-ładowarki C.) od wszelkich ryzyk - na co wystawiono polisę serii (...) - A numer (...) oraz umowę ubezpieczenia OC/NW na co wystawiono polisę nr (...) obejmującą okres od 23.5.2011r. do 23.5.2012 r. W dniu 1.10.2011r, w trakcie czyszczenia rowu koparką został wyciągnięty kabel telekomunikacyjny, który wskutek tego przerwał się. Nastąpiło to w momencie kiedy operator koparki wycyfował koparkę, by odłożyć ziemię wybraną z rowu. Szkoda powstała zatem w momencie, kiedy koparka była w ruchu. Za naprawę szkody została wystawiona faktura nr (...) z 21.10.2011r. na kwotę 10.514,86 zł, za którą zapłacił powód. Sąd Rejonowy ustalił, że szkoda w postaci zerwania kabla telekomunikacyjnego powstała z winy powoda, przy użyciu ubezpieczonej od OC koparko-ładowarki, w okresie obowiązywania wyżej opisanych ubezpieczeń, w tym ubezpieczenia OC. Powód zwrócił się do ubezpieczyciela (pозwanego) o wyrównanie szkody, a pozwany odmówił.

Przechodząc do oceny ustalonego przez siebie stanu faktycznego Sąd Rejonowy wskazał, że zastosowanie w sprawie ma ustawa z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Stosownie natomiast do art. 34 ustawy, odszkodowanie z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdu mechanicznego uważa się również szkodę powstałą: przy wsiadaniu do pojazdu mechanicznego i wysiadaniu z niego; bezpośrednio przy załadunku i rozładunku pojazdu mechanicznego; podczas zatrzymania, postoju lub garażowania. Sąd Rejonowy stwierdził, iż w niniejszej sprawie ponad wszelką wątpliwość ustalono, że kierujący ubezpieczoną koparko – ładowarką wyrządził szkodę poprzez zerwanie kabla telekomunikacyjnego oraz że szkoda powstała w ewidentnym i bezpośrednim związku z ruchem tej koparko-ładowarki. Ustalono też dokładną wysokość powstałej szkody na kwotę 10.514,86 zł. Sąd Rejonowy ponadto zważył, że zgodnie z art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Stosownie do treści art. 805 k.c. świadczenie ubezpieczyciela obejmuje zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości poniesionej przez poszkodowanego szkody. Sąd Rejonowy stwierdził zatem, że ponieważ strony wiązała umowa ubezpieczenia OC, powód u pozwanego sprzęt ubezpieczył i składkę opłacił, a pozwany składkę przyjął i polisę OC wystawił, a następnie zaszło zdarzenie objęte ubezpieczeniem, to na podstawie wyżej powołanych przepisów i ustalenia, że istnieje adekwatny związek przyczynowo – skutkowy pomiędzy ruchem koparko-ładowarki jako ubezpieczonego pojazdu mechanicznego, a uszkodzeniem kabla powództwo w niniejszej sprawie zasługuje na uwzględnienie.

Apelację od powyższego orzeczenia złożył pozwany zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 805 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c. oraz art. 436 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r., o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 2003.124.1152 wraz ze zmianami) poprzez niewłaściwą wykładnię tych przepisów polegającą na uznaniu, iż zerwanie kabla telekomunikacyjnego przez koparko-ładowarkę podczas wykonywania prac ziemnych stanowi zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową na podstawie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego. W konkluzji skarżący wniósł o zmianę

zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji w całości przez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję oraz zwrotu kosztów procesu za drugą instancję według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji w całości jako bezzasadnej oraz o obciążenie pozwanej kosztami postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie, albowiem trafne okazały się zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, choć z innych względów niż podniesione w uzasadnieniu apelacji.

Mianowicie, powód w pozwie powołując się na zawartą przez siebie z pozwanym umowę ubezpieczenia obowiązkowego OC pojazdów mechanicznych oraz przywołując okoliczność zawarcia innej umowy ubezpieczenia z pozwanym potwierdzonej polisą A- (...) (umowa ubezpieczenia mienia budowlanego od wszystkich ryzyk) domagał się zasądzenia 10.514,86zł, którą to kwotę zobowiązany był zapłacić podmiotowi, którego mienie uszkodził. Uszkodzenie dotyczyło zerwania kabla dalekosiężnego o określonym oznaczeniu biegnącego wzdłuż linii kolejowej pomiędzy miejscowościami P. i K. w czasie wykonywania prac ziemnych polegających na czyszczeniu i pogłębianiu rowu melioracyjnego, za co powód przyjął odpowiedzialność wobec (...) spółki z o.o. i zobowiązał się pokryć wszystkie szkody. Z tego tytułu poszkodowana TK Telekom na podstawie kosztorysu wykonanych prac obciążyła powoda kosztami naprawy kabla. Powód stwierdził dalej, że w związku z zawartą z pozwanym umową ubezpieczenia OC zgłosił pozwanemu powstałą tak szkodę majątkową. Pozwana jednak odmówiła wypłaty odszkodowania. Powód wywodził, że umowa ubezpieczenia OC zawarta jest na podstawie ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Według powoda podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego jest art. 34 tej ustawy, bowiem szkoda powstała w związku z ruchem pojazdu ubezpieczonego od OC, czemu pozwany przeczył powołując się na przepisy ustawy o ruchu drogowym, która to ustawa według powoda nie ma tu zastosowania. Według pozwanego zaistniała szkoda nie powstała w związku z ruchem pojazdu, a na skutek działania pracownika powoda - operatora koparki. Wedle pozwanego szkoda (zerwanie kabla) powstało w związku z wykonywaniem pracy specjalistycznej przez operatora koparki, a nie w związku z ruchem koparki w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym (Dz.U.2012.1137 j.t.). Z tym nie zgadzał się powód, twierdząc, że art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) uzależnia przysługiwanie odszkodowania z ubezpieczenia OC posiadacza pojazdów mechanicznych od wyrządzenia szkody „w związku z ruchem pojazdu”. W związku z tym wyrażał przekonanie, że bez znaczenia jest kto i w jakich okolicznościach wyrządził szkodę. Istotne jest tylko to, że szkoda powstała w związku z ruchem pojazdu, którego zakres wyznaczają art. 436 k.c. w związku z art. 435kc. Ruch taki zaczyna się od uruchomienia silnika w jakimkolwiek celu, a kończy z momentem postoju i opuszczenia pojazdu przez kierującego i pasażerów. Skoro koparka w chwili powstania szkody w takim ruchu była (silnik musiał być włączony, gdyż niemożliwe jest wykonywanie pracy przez koparkę przy wyłączonym silniku koparki; koparka nie musiała się natomiast przemieszczać, gdyż przemieszczanie się nie jest tożsame z ruchem) i pracownik powoda wykonywał wówczas prace specjalistyczne przy użyciu sprzętu specjalistycznego-koparki będącej w ruchu to powodowi przysługuje odszkodowanie za wyrządzoną przy tym szkodę. Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym żądał oddalenia w całości powództwa kwestionując żądanie co do zasady i wysokości. Pozwany zaprzeczył, by udzielał powodowi ochrony ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane w wyniku działalności przedsiębiorstwa. Z kolei polisy A- (...) dotyczyły ubezpieczenia majątkowego dwu koparko-ladowarek od ich uszkodzenia. Pozwany kwestionował też związek przyczynowy pomiędzy ruchem koparki, jako pojazdu mechanicznego a uszkodzeniem kabla. Pozwany zarzucał, że powód nie był ubezpieczony w ramach dobrowolnego ubezpieczenia przedsiębiorców od odpowiedzialności za szkodę związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej - wyrządzonej w związku z pracą pojazdów wolnobieżnych takich jak koparki czy wózki widłowe. Z ubezpieczenia OC pojazdów mechanicznych na podstawie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych takie odszkodowanie w stanie faktycznym tej sprawy nie służy. Według powoda szkoda musiała powstać podczas i w związku

z ruchem pojazdu, co wywodził z art. 34 ust.2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, a nie w związku błędem operatora koparki.

Sąd Rejonowy uznał za prawidłową argumentację prawną powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego ocena taka jest błędna. Zaistniała szkoda nie podpadała bowiem pod warunki ubezpieczenia obowiązkowego OC pojazdów mechanicznych. Z kolei z braku przedstawienia do akt sprawy dokumentów OWU, nie sposób było ocenić, czy szkoda ta podpadała pod ubezpieczenie dobrowolne z polisy serii (...) - A nr (...). Odnosząc się jednak do kwestii odpowiedzialności ubezpieczyciela w ramach obowiązkowego ubezpieczenia OC, wskazać należało, że art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.2013.392 j.t) stanowi, iż ustawa określa m.in. zasady zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Zgodnie zaś z art. 2 ust. 1 ustawy, wprowadzenie pojazdu do ruchu oznacza wprowadzenie pojazdu na drogę rozumianą zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy - Prawo o ruchu drogowym. Z pojęciem „ruchu” koresponduje także art. 4. ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych stanowiący, że ubezpieczeniami obowiązkowymi są m.in. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, zwane dalej "ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych". W związku z tym przyjąć należy, iż obowiązkowemu ubezpieczeniu OC pojazdów mechanicznych podlega pojazd w ruchu w rozumieniu tej ustawy – a zatem pojazd mechaniczny wprowadzony na drogę. Na podkreślenie zasługuje jednak, że drogę te należy rozumieć zgodnie z jej definicją zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy - Prawo o ruchu drogowym. Od tego momentu, od wprowadzenia pojazdu na taką drogę działa chroniące innych użytkowników takiego ruchu obowiązkowe ubezpieczenie OC regulowane omawianą ustawą o ubezpieczeniach obowiązkowych. Powyższe potwierdza także regulacja rozdziału 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych pt. „Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych”, a w szczególności art. 23 ustawy, stanowiący, że posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem posiadanego przez niego pojazdu. Regulacja art. 29 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych pozwala ustalić, odnosząc się do ruchu pojazdu, kiedy posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. W przypadku pojazdów wolnobieżnych, do których należy zaliczyć koparkę powoda (w oparciu o przepisy art. 2 pkt 10 lit a i b ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) winno to nastąpić przed wprowadzeniem do ruchu pojazdu, oczywiście w powyżej przedstawionym rozumieniu.

Kluczowa zatem dla zrozumienia i ustalenia zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela z OC obowiązkowego pojazdów mechanicznych jest ustawa Prawo o ruchu drogowym, albowiem ubezpieczenie to obejmuje skutki ruchu na drodze w rozumieniu art. 2 ust. 1 tej ustawy. Zgodnie natomiast z art. 2 ust.1 ustawy Prawo o ruchu drogowym, droga oznacza wydzielony pas terenu składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt. Biorąc pod uwagę wyżej poczynione rozważania należy podkreślić, iż skoro od wprowadzenia pojazdu do ruchu na drogę, w znaczeniu jak zaprezentowane powyżej, rozpoczyna się ochrona ubezpieczeniowa z OC obowiązkowego posiadacza pojazdu mechanicznego to tylko za szkody spowodowane ruchem tamże posiadacza pojazdu podlegają owej ochronie. Z załączonych do akt sprawy dokumentów wynikało natomiast, że 1.10.2011r. (protokół z 3.10.2011r.), w określonym jako 212,300 kilometrze linii kolejowej nr 014 został zerwany kabel dalekosiężny przy wykonywaniu bez nadzoru i wcześniejszego powiadomienia (...) sp. z o.o. prac ziemnych polegających na czyszczeniu i pogłębianiu rowu melioracyjnego przez powodową firmę. Skoro więc z ustaleń Sądu Rejonowego nie wynika, by szkoda wyrządzona została na drodze w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym - nie ma podstaw do poszukiwania odszkodowania z obowiązkowego ubezpieczenia sprawcy OC na podstawie tej ustawy. Do szkody doszło bowiem jak wynika z akt sprawy i ustaleń Sądu Rejonowego na terenie, który drogi nie stanowił.

Dla porządku tylko w tym miejscu stwierdzić należy, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sad I instancji były prawidłowe, nie były zresztą przedmiotem sporu, i tu orzekający sąd II instancji aprobuje je, przyjmując za

własne. Nadto nadmienić należy, że nie stwierdzono, kwestię tę badając z urzędu nieważności przeprowadzonego postępowania.

W tym stanie rzeczy, uznając zarzuty apelacji naruszenia art. 805 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c. oraz art. 436 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r., o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych za uzasadnione, zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić, w ten sposób, że w punkcie 1 powództwo oddalić. Konsekwencją zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji co do meritum było także dokonanie zmiany w zakresie orzeczenia o kosztach procesu w postępowaniu. O kosztach postępowania przed Sadem rejonowym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349) zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł, na którą złożyły się opłata skarbową od pełnomocnictwa (17zł) oraz koszty zastępstwa procesowego (2.400 zł).

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej orzeczono na podstawie art. 98§1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. obciążając powoda tymi kosztami w całości i zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.726 zł. Na koszty poniesione przez pozwanego, które winien zwrócić mu powód złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 1200 zł - zgodnie z § 6 pkt 5, w zw. z § 12 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349) oraz opłata od apelacji w kwocie 526 zł.

SSO Ewa Kaźmierczak SSO Tomasz Chojnacki SSR (del.) Alicja Zarzecka